

KURUMSAL İLETİŞİM DİREKTÖRLÜĞÜ
Directorate of Corporate Communication

Genel Zootekni

Dersin Adı: Genel Zootekni

Dersin Hocası: Dr. Öğr. Üyesi Olcay GÜLER

atauni.edu.tr   Atauni1957

DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE YAYGIN BAŞLICA HAYVAN IRKLARININ GENEL ÖZELLİKLERİ

- Dünya genelinde çiftlik hayvanı olarak kullanılan yüzlerce, binlerce hayvan ırkı mevcuttur. Bu bölümde en yaygın olanları ve özellikle Türkiye’de yetiştirilenlerin genel özelliklerinden bahsedilecektir.

Holstein Sığır Irkı (Siyah Alaca, Holştayn)

- Bütün dünyaya yayılmış önemli bir sütçü sığır ırkıdır. Siyah ve beyaz tüy renklerinden dolayı siyah-beyaz alaca ya da sadece alaca diye tanınır. Türkiye sığır varlığının yaklaşık yarısı Holstein ırkı ve melezlerinden oluşmaktadır. En önemli verimi süt olup, aynı zamanda et verimi de ön planda olan etçi-sütçü Holsteinler de geliştirilmiştir. Ancak en yaygın olanı sütçü tip Holştaynlardır.

Holstein

- Yıllık olarak yaklaşık 300 günde 15 ton süt veren (günde 50-60 litre) hayvanlar oldukça yaygındır. Ancak süt verimi yükseldikçe mastitis gibi meme hastalıkları, ayak problemleri ve üreme problemleri gibi rahatsızlıklar arttığından günümüzde sığır yetiştiriciliğinde çok yüksek süt verimi yerine sütü daha düşük ama problemi de olmayan hayvanlar istenmektedir. Türkiye’de kırmızı et üretiminin önemli bir bölümü sütçü ırk olan bu hayvanların erkeklerinden elde edilmektedir. Et ırkı sığır yetiştiriciliğinin yaygın olduğu ülkelerde ise bu ırkın erkeklerinin et üretiminde ekonomik bir önemi yoktur.

Aberdeen Angus Sığırır İrkı

- İskoçya orijinli olan bu ırk, et ırkı sığırır yetiştiriciliğinin yaygın olduğu bir çok ülkede yetiştirilmektedir. Etinin özel bir müşteri kitlesi olup, Amerika Birleşik devletleri, İngiltere gibi ülkelerde diğer kırmızı etlerin yanında Angus eti olarak ayrıca satılmaktadır. Son yıllarda damızlık ve besi amaçlı Angus ırkı Türkiye' ye de kırmızı et açığının kapatılması amacıyla getirilmiştir. Ancak Angus gibi et ırkı sığırır yetiştiriciliği yapılan ülkeler oldukça geniş ve sürekli yeşil tutulabilen meraları olan ülkelerdir.

Aberdeen Angus

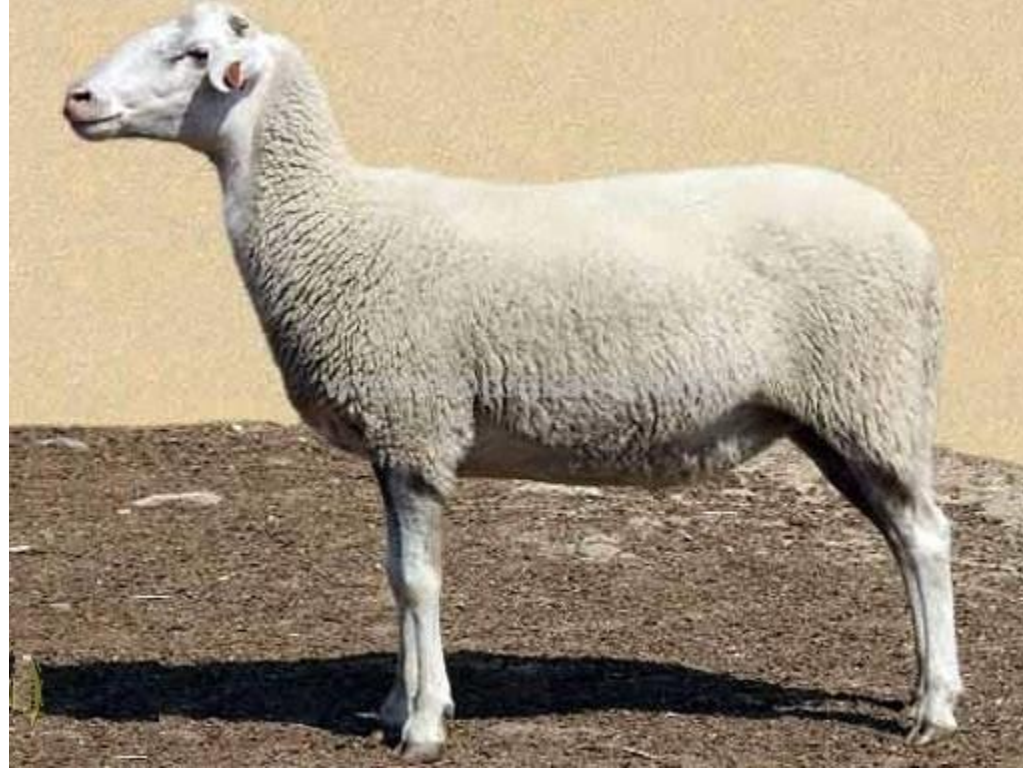

- Türkiye’ de ise mera oldukça yetersiz olup, mevcut olanları da kalitesiz ve yıl boyu yeşil tutulamamaktadır. Bundan dolayı damızlık saf Angus ya da bir başka et ırkı yetiştiriciliğinde kaliteli ve ucuz yem kaynağı olarak mera yok ise, damızlık hayvanların yem masrafları da et maliyetine ekleneceğinden işletme, yönetiminde çok dikkatli olunmalıdır.
- Angus ırkının değişik çevre koşullarına adaptasyon kabiliyeti oldukça iyidir. Vücudu örten kıllar tamamen siyahtır. Baş küçük, alın geniş, boynuz yoktur. Bacak kemikleri kısa, beside canlı ağırlık kazancı, aldığı yemi ete dönüştürme kabiliyeti ve karkas randımanı yüksektir. Kas lifleri arasında yağın dağılımı mermerleşme şeklinde olduğundan et kalitesi yüksektir.

Kıvırcık Koyun Irkı

Trakya başta olmak üzere Marmara bölgesinin başlıca koyun ırkıdır. Aynı zamanda balkan ülkelerinde Tsigai ve Güney Rusya’ da yetiştirilen Çigaya ırkı koyunlar ile akraba olduğu kabul edilmektedir. Sütçü koyun ırkları hariç, Türkiye’ nin diğer koyun ırklarına göre süt verimi fazla olmakla birlikte en önemli özelliği etinin kalitesidir. Kuyrukta yağ toplanmaz, et lifleri arasında dağılır. Bu özellik etin lezzetini artırıp, yumuşacık yapar. Kıvırcık koyun ırkı Doğu Friz, Alman Siyah Başlı gibi ithal koyun ırkları ile melezlenerek, yeni koyun tiplerinin geliştirilmesi çalışmalarında kullanılmıştır.

Kıvırcık

Merinos Koyun Irkı

• Bütün dünyada ince, yumuşak ve bir örnek yapağı veren koyun ırkı denince ilk akla gelen ve ince yapağılı koyun ırklarının en önemlisi olarak tanınan bir ırktır. Dünyada koyunculüğün geliftirilmesinde en fazla katkı sağlayan ırklardan birisidir. Anavatanı İspanya' dır. İspanya' daki merinosların çok değişik tipler göstermesi ve değişik iklimsel koşulları olan ülkelere götürülmesi yeni ve farklı merinos tiplerinin geliştirilmesine neden olmuştur. Merinosların çuha yapağısı veren merinoslar, tarak yapağısı veren merinoslar olmak üzere değişik tipleri vardır. Kuzu eti üretiminin ön plana çıkması ile yapağı et tipi merinoslar geliştirilmiştir. Türkiye' de Kıvırcık ve Akkaraman ırkı koyunlar ile Alman et merinosları melezlenerek ve Karacabey ve orta Anadolu merinosları ya da Türk Merinosları geliştirilmiştir.

Merinos

Saanen Keçi Irkı

- İsviçre' den köken almış ve bütün dünyaya yayılmış en önemli sütçü keçi ırklarından birisidir. Türkiye' ye de zaman zaman getirilmiştir. Keçi sütü ve bundan yapılan ürünlerin değerinin anlaşılması ile son yıllarda Türkiye' de modern ve büyük kapasiteli Saanen keçi çiftlikleri kurulmuştur.
- Saanen keçi ırkının çevreye adaptasyon kabiliyeti oldukça iyi olup, götürüldükleri ülkelerde saf olarak yetiştirilmeleri yanında, yerli ırklarla melezleme çalışmalarında da kullanılmışlardır.

Saanen

- Beyaz tüylü olan bu keçi ırkının Türkiye’ de de yerli ırklar ile melezleme çalışmaları yapılmış, ancak ırk sabitleştirme çalışmaları tamamlanmadığından bir ırk olarak tanımlanmamıştır.
- Erken gelişirler. Döl ve süt verimleri oldukça yüksektir. Yıl boyu üreme isteği gösterip yaklaşık 300 gün sağılabilirler. ikiz doğumların yanında üçüz ve dördüz doğumlara sıkça rastlanır. Özellikle başkaca bir gelir kaynağı olmayan küçük aile tipi işletmeler ile tarıma elverişli olmayan bölgeler için Saanen süt keçi yetiştiriciliği iyi bir gelir kaynağıdır. Bunun yanında süt ürünleri ve dondurma sanayine dönük olarak modern ve entansif üretimde alternatif bir hayvansal üretim faaliyeti olarak düşünülebilir.

Kıl Keçisi

- Daha çok Akdeniz, Ege ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yetiştirilen Türkiye' ye özgü bir keçi ırkıdır. Türkiye keçi varlığının büyük bir çoğunluğunu oluşturur. Oldukça dayanıklı, kanaatkar bir hayvan olup, iri vücutlu, et verimi iyi ve yağsız, süt verimi orta düzeyde olup, oldukça yüksek süt verenlere de rastlanır.

Kıl Keçisi

AT IRKLARININ GENEL ÖZELLİKLERİ

- İnsanoğlunun en eski dostlarından birisi atlardır. Özellikle Türk kültüründe atın önemli bir yeri vardır. Asya ve Avrupa arasında yaşanan büyük göçlere bağlı olarak atlar geniş bir yayılma alanı bulmuş, aynı zamanda çok değişik at ırkları ortaya çıkmıştır. Günümüzde at denince iş hayvanından ziyade yarışlar ön plana gelmekte ve yarış atları önem kazanmaktadır. Hangi amaçlı olursa olsun atlar genel olarak soğukkanlı ve sıcakkanlı at ırkları olarak iki grupta incelenmektedir.

- Bunun dışında her ülkenin yerli at ırkları mevcut olup, sayıları giderek azalsa da Türkiye’ de de azımsanmayacak sayıda bulunmaktadır.
- Atlar genel olarak soğukkanlı ve sıcakkanlı ırklar olarak iki grupta incelenir. Sıcak ve soğukkanlılık hayvanın daha çok mizacı ile ilgili olup, dış görünüş olarak sıcak ve soğuk kanlı at ırkları arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır.

Soğukkanlı At Irkları

- Bu gruptaki atlar genelde çok iri ve ağır, kasları fazlaca gelişmiş olup, sakin ve ağır hareketlidirler. Beden yapısı kaba ve kalın görünüşte, kemikler kalın, baş ve gözler küçük, boyun kısa, omuzlar kuvvetli, sağrı iyi gelişmiştir. Haflinger ırkında olduğu gibi sağrı oluklu ya da çift sağrı şeklindedir.
- Soğukkanlı atlar daha çok iş hayvanıdırlar, ağır çekim işlerinde kullanılırlar. Günümüzde makineleşmenin bir sonucu olarak iş hayvanları önemini kaybetmiş olduğundan ancak geri kalmış ülke ve bölgelerde bağda, bahçede, taşımacılıkta kullanılmakta ya da gelişmiş ülkelerde gen kaynağı olarak muhafaza edilmektedirler. Sıcakkanlı at ırklarına göre daha erken yaşta gelişirler. Haflinger atı bu grubun en önemli örneklerindedir.

Haflinger

Belgian Draft

Sıcakkanlı At Irkları

- Daha hafif ve ince vücut yapısına sahiptirler. Süratli ve canlı yürüyüşlü, kıllar kısa, spor, hafif çekim ve taşıma işlerinde kullanılan at ırklarıdır. Soğukkanlı ırklara göre daha geç gelişirler. Sıcak ve ılıman iklim bölgelerinde çok yaygındırlar. Yarış dünyasının en önemli iki atı olan Arap ve İngiliz atları sıcakkanlı at ırklarının en önemli örneklerindedir.

Arap Atı

İngiliz Atı

Yerli At Irkları

- Yüzyıllardır Türkiye’ deki özellikle göçebe yaşamın bir sonucu olarak göçler ve buna bağlı hayvan hareketleri, kontrolsüz birleştirmeler gibi nedenlerden dolayı yerli at ırkları çok değişik özellikler gösterirler. Bu nedenle morfolojik ve fizyolojik ırk özelliklerini tanımlamak oldukça güçtür ve bunları ırk yerine yerli at tipleri olarak tanımlamak daha doğru olacaktır. Türkiye’ de karşılaşılan yerli at tipleri Anadolu, Çukurova, Uzunyayla at tipleri ile Midillilerdir. Bunlar daha çok küçük ve yerden yapılı, Anadolunun şartlarına uyum sağlamış, daha çok bağda, bahçede iş hayvanı olarak kullanılan atlardır.

Uzunyayla

Çukurova

- <https://tr.pinterest.com/pin/825847650391645402/>
- <https://tr.pinterest.com/pin/502292164676774163/>
- <https://bowwowinsurance.com.au/pet-care/diseases-conditions/fracture-of-the-skull-in-dogs-and-cats/>
- <https://tr.aliexpress.com/i/33048577579.html>
- <https://www.bebekce.gen.tr/glossary/livestock/>
- <https://startupbizglobal.com/profitable-livestock-farming-business-ideas/>
- <https://www.3newsnow.com/news/community/vista-semanal/local/nebraska-department-of-agriculture-confirms-case-of-vs-in-horse>
- <https://nypost.com/2018/09/05/physicists-actually-solved-the-chicken-or-egg-conundrum/>
- <https://www.ensonhaber.com/galeri/dunyanin-en-ilginc-hayvani-ornitorenk>
- <https://tr.pinterest.com/pin/827747606489886753/>
- <https://www.agrisoz.com/bardo-nedir-bardo-yenir-mi-bardo-eti-nedir-63368h.htm>
- https://www.arkeotekno.com/pg_292_antik-caglarin-tanklari-katirlar

- <https://www.satilikkangal.com/?Syf=18&Hbr=1093797&/Sivas-kangal-yavrusu-sat%C4%B1%C5%9Far%C4%B1-%C3%BCcretsiz-kangal-sahiplendirme.-Kangal-yavrusu-fiyatlar%C4%B1-ve-g%C3%B6nderim-hakk%C4%B1nda-pratik-bilgiler.-0546-885-89-19>
- <https://www.prohorse.com.au/blogs/pa/arabian-horse>
- <https://www.sportingpost.co.za/sire/great-britain-3/>
- <https://surmeli.net/uzunyayla-atlari/>
- <http://turkiyeendemik.weebly.com/at-irklar305.html>
- <https://pixers.com.tr/tuval-baskilar/haflinger-pferde-7618906>
- <https://ihearthorses.com/15-amazing-images-of-draft-horses-that-youll-love/>
- <https://fryap.wordpress.com/2014/07/12/blood-pheasants-of-bhutan/>
- <https://www.audubon.org/field-guide/bird/ring-necked-pheasant>
- <https://tr.pinterest.com/pin/95701560802039342/>